

1

Jmenuju se Jonah Ellington Basie Hines Eldridge Wilson Hampton Armstrong Kirk. Už odmala, kam jen moje paměť sahá, jsem miloval toto město. A můj příběh je o opětované lásce. Je to příběh o ztrátě a naději a prazvláštnosti ležící tenoučko pod povrchovým napětím všedního života, o prazvláštnosti nekonečných hlubin.

Ulice našeho města nebyly dlážděny zlatem, jak o tom slýchali někteří imigranti, než se sem přes půl světa vypravili. Ne všichni mladí herci či spisovatelé, kteří sem přišli ze svých městeček do světél velkoměsta, se rychle stali slavnými, jak možná doufali. V metropoli sídlila i smrt, stejně jako sídlí všude, a bylo tam mnohem víc vražd než v nějaké malé vísce, mnohem víc tragédií a okamžiků strachu. To město však bylo i místem údivu, magie tmy a světla, magie, které jsem si za svůj bohatý život užil spoustu, včetně jedné noci, kdy jsem zemřel a probudil jsem se a znovu jsem žil.

2

Když mi bylo osm, potkal jsem ženu, která tvrdila, že ona je tím městem, i když zrovna tohle mi prozradila až o dva roky později. Říkala, že města jsou především lidé. Samozřejmě tu máte kancelářské budovy a parky a noční kluby a muzea a další podobné věci, nakonec

to jsou ale lidé – a charakter těch lidí – kdo určují, zda je to město skvělé, či nikoli. A když je nějaké město skvělé, má vlastní duši, utkanou z nití milionů duší, které zde v minulosti žily a které zde žijí dnes.

Ta žena říkala, že toto město má zvlášť citlivou duši a že se dlouho divilo, jaký život musejí mít lidé, kteří v něm žijí. Město mělo obavy, že navzdory všemu, co může svým obyvatelům nabídnout, by až příliš mnoho z nich mohlo zklamat. Ználo se mnohem líp, než by člověk mohl znát sám sebe, znalo všechny své pohledy a pachy a zvuky a povrchy a tajemství, ale nevědělo, jaké to je, být člověkem a žít v těch tisících kilometrech ulic. A proto na sebe, podle slov té ženy, duše toho města vzala lidskou podobu a vydala se žít mezi lidmi; a tou podobou byla ona.

Ta žena, která byla městem, změnila můj život a ukázala mi, že život je mnohem tajemnější místo, než byste řekli, pokud bylo vaše myšlení formováno výhradně či převážně novinami a časopisy a televizí – nebo v dnešní době internetem. Musím vám vyprávět o ní a o různých hroživých, nádherných a úžasných věcech, které se v souvislosti s ní staly, a o tom, jak mě dodnes pronásledují.

To ale předbím. Občas se mi to stává. Žádný život není jen jedním příběhem, ale tisícem příběhů. Při vyprávění svého příběhu se občas vydám postranní uličkou, když bych měl jít po hlavní ulici, nebo když je příběh dlouhý čtrnáct bloků, začnu občas u čtvrtého a musím se vrátit, aby to dávalo smysl.

Také to nepíšu na klávesnici, a když mluvím, jako teď do magnetofonu, mám sklon odbíhat od tématu. Můj kamarád Malcolm říká, abych tomu neříkal odbíhání od tématu, ale orální historie. Zní to honosně, jako bych si byl nanejvýš jistý, že jsem dosáhl věcí, které mi zajistí místo v dějinách. Přesto to možná je ten nejlepší výraz. Orální historie. Tedy, pokud chápete, že to znamená prostě jen to, že tady

sedím a vykecávám se. Když to někdo přepíše z pásky, tak to prodju, abych čtenáře ušetřil všech těch „víte“ a „ehm“ a nedorečených vět a také abych to zaonačil a zněl chytřeji, než ve skutečnosti jsem. Každopádně musím mluvit, a ne psát, protože mi v prstech začíná artróza. Zatím nic vážného, ale protože jsem klavírista a nic jiného, musím si klouby šetřit pro hudbu.

Malcolm říká, že jsem výstavní pesimista, protože hrozně často říkávám „Zatím nic vážného“. Když cítím fantomovou bolest jedné či druhé nohy a Malcolm se mě ptá, proč si masíruji lýtko, říkám: „To je jen taková podivnost, zatím nic vážného.“ Myslí, že jsem přesvědčen, že je to nějaká krevní sraženina hluboko v žilách, která se jednoho dne uvolní a zničí mi plíce či mozek, i když mě něco takového nikdy nenapadlo. Ta tři slova říkávám jen proto, abych uklidnil své přátele, ty lidi, o které se strachuji, když mají chřipku nebo se jim motá hlava nebo je bolí lýtko, protože bych sám cítil úlevu, kdyby oni občas řekli *mně*: „Zatím nic vážného.“

Výstavní pesimista je to poslední, čím ve skutečnosti jsem. Jsem optimista a vždycky jsem jím byl. Život mi nedal žádný důvod očekávat to nejhorší. Odněpaměti jsem byl optimista, stejně jako jsem odněpaměti miloval toto město.

Optimistou jsem byl i v době, kdy se stalo to, o čem vám vyprávím. I když se občas vrátím trochu zpět, abych vám objasnil pozadí věcí, začíná tento příběh vlastně v roce 1967, kdy mi bylo deset a kdy ta žena řekla, že je městem. V červnu toho roku jsme se s matkou přestěhovali do dědečkova domu. Má matka se jmenovala Sylvia a byla zpěvačka. Děda se jmenoval Teddy Bledsoe, nikdy jen Ted a zřídka kdy Theodore. Děda Teddy byl klavírista, můj vzor.

Ten dům byl moc pěkný. Čtyři pokoje dole a čtyři nahoře, koupelna s vanou a koupelna se sprchou. Klavír stál ve velkém předním

pokoji a děda na něj hrával každý den, i když čtyřikrát týdně vystupoval večer v hotelu a třikrát týdně odpoledne v obchodním domě, v oddělení s nejluxusnějšími oděvy, kde jedny šaty stály i tolik, kolik mu obě ta zaměstnání vydělala za měsíc, a kožich byl stejně drahý jako nový Chevrolet. Říkával, že mu hraní vždycky přináší radost, ale když hrál doma, bylo to *jenom* pro radost.

„Jestli v sobě chceš udržovat hudbu, Jonahu, musíš hrát každý den aspoň chvíli čistě pro potěšení. Jinak ztratíš radost a těm, kteří klavíru rozumí, už nebudeš znít dobře – a ani sám sobě.“

Venku za domem byla betonová terasa a kolem ní malý dvorek a vepředu veranda a menší dvorek, na kterém tenhle ohromný javor vždycky na podzim získal ohnivě rudou barvu. A když listy opadaly, byly jako obří žhavé oharky v trávě. Nejspíš by se dalo říct, že to byla taková čtvrť pro nižší střední třídu, i když já jsem v takových pojmech nikdy nepřemýšlel a nečiním to dosud.

Svět se v roce 1967 měnil, i když to se samozřejmě děje neustále. Čtvrť byla kdysi židovská a pak se změnila na čtvrť polských katolíků. Pan a paní Steinovi, kteří se z domu odstěhovali, ale stále ho vlastnili, ho v roce 1963, když mi bylo šest, pronajali mým prarodičům a o dva roky později jim ho prodali. Mí prarodiče byli první černoši, kteří v té čtvrti žili. Děda říkal, že tam ze začátku byly problémy, přesně takové, jaké byste čekali, ale nikdy to nebylo tak špatné, aby se chtěli odstěhovat.

To, že tam vydrželi, připisoval děda třem věcem. Za prvé tomu, že se nikam nevtírali, pokud nebyli pozváni. Za druhé tomu, že hrál zdarma na některých akcích v síni sv. Stanislava vedle kostela, kam mnozí sousedé chodili na mši. A za třetí tomu, že moje babička Anita byla sekretářkou monsignora McCarthyho.

Děda byl skromný, ale já v jeho chvále skromný nebudu. S babičkou neměli moc problémů také proto, že kolem sebe měli určitý nádech

vznešenosti. Ona byla vysoká, on ještě vyšší a všude chodili s tichou hrdostí. Jejich chůzi jsem rád sledoval, ten pohyb plný grácie; i to, jak děda pomáhal babičce do kabátu a otevíral jí dveře a jak mu za to babička vždycky poděkovala. A také se hezky oblékali. Dokonce i doma nosil děda kalhoty od obleku a bílou košili a šle, a když hrál na klavír nebo usedal k večeři, vždycky měl kravatu. Když jsem byl s nimi, byli vřelí a zábavní a milující jako každý prarodiče, neustále jsem si ale byl vědom toho, že jsem v jejich *přítomnosti*. Což platilo pro oba i pro každého zvlášť.

V dubnu roku 1967 moje babička v práci zemřela na mozkovou embolii. Bylo jí pouhých dvaapadesát let. Byla tak plná života, že mě nikdy nenapadlo, že by mohla zemřít. Nenapadlo mě, pravda, že by mohl zemřít ani kdokoli jiný. Když tak náhle odešla, ti, kteří ji znali, byli nejen plni žalu, ale také byli v šoku. Chovali v sobě nevyslovenou úzkost, jako by slunce vyšlo na západě a zapadlo na východě a apokalypsa by závisela na tom, zda se na to někdo odváží upozornit, jako by snad společné mlčení o této zásadní změně mohlo zajistit další bezpečný chod světa.

V té době jsme s matkou žili v jednom bytě v centru, ve třetím patře bez výtahu. Obývací pokoj měl dvě okna do ulice a z kuchyně a mé malé ložnice bylo vidět jen špinavou cihlovou zeď sousední budovy, která se těsnala nepříjemně blízko. Matka tři večery v týdnu zpívala v jednom bluesovém klubu a pět dní pracovala v bufetu ve Woolworth's a čekala na svou velkou příležitost. Bylo mi skoro deset a některé věci jsem už chápal, přesto musím přiznat, že jsem si nějakou dobu myslel, že by byla stejně šťastná, ať už by si polepšila jakkoli – jako zpěvačka ve větších a lepších barech, nebo jako číšnice v nóbl steakhousu, podle toho, co by přišlo dřív.

K dědovi jsme přijeli, když měla babička pohřeb, a pár dní jsme tam pobýli, aby nebyl sám. Do té doby jsem ho nikdy neviděl plakat. Na týden nechal práce a zůstal skoro výhradně ve své ložnici. Občas jsem ho ale přistihl, jak sedí u okna v křesle na konci chodby v patře a hledí do ulice, nebo ve svém ušáku v obývacím pokoji a na stolečku s lampou má složené nepřečtené noviny.

Když jsem se s ním pokusil mluvit, posadil si mě na klín a řekl mi: „Teď buď ticho, Jonahu. Budeme mít ještě roky, abychom všechno probrali.“

Na svůj věk jsem byl malý a hubený a on byl velký, ale v těch chvílích jsem z něj cítil nesmírnou jemnost. To ticho bylo jiné než ostatní ticha, hluboké a sladké a poklidné, i když smutné. Párkrát se mi dokonce stalo, že když jsem měl hlavu položenou na jeho široké hrudi a poslouchal jsem jeho srdce, usnul jsem, i když na pravidelný odpolední spánek jsem byl už starý.

Během toho týdne plakal, jen když hrál na klavír v předním pokoji. Při tom pláči nevydával žádný zvuk; myslím, že byl příliš důstojný, než aby naříkal, ale slzy se objevily s prvními notami a kanuly, dokud hrál, ať už to bylo deset minut, nebo hodinu.

Když vám teď pořád vyprávím o svém dětství, měl bych vám říct o dědečkově vztahu k hudbě. Hrál s velkou radostí a vážností a měl úžasnou levou ruku, nejlepší, jakou jsem kdy slyšel. V hotelu, kde pracoval, byly dvě jídelny. Jedna byla francouzská a formální a vystupoval v ní harfeník a ta výzdoba vám připadala buď elegantní, nebo otrěsná. Druhá byla klenotem ve stylu art deco s modrými a stříbrnými roletami a spoustou leskle černé žuly a černého laku. Byl to spíš noční bar a tamní jídla byla typicky americká. Děda hrával právě tam. Od sedmi do devíti nabízel hudbu na podbarvení atmosféry, převážně klasické americké balady a některá živější čísla Colea Por-

tera. Mezi devátou a půlnocí se k němu připojili tři muzikanti a roztočili to ve stylu taneční hudby 30. a 40. let. Děda Teddy rozhodně věděl, jak to za klavírem rozjet.

Ve dnech, které následovaly bezprostředně poté, co zemřela jeho Anita, hrával hudbu, kterou jsem nikdy předtím neslyšel, a dodnes neznám název žádné z těch skladeb. Chtělo se mi z nich plakat, a tak jsem utíkal do jiných místností a snažil se je neslyšet, ale prostě to nešlo *zastavit*, protože ty melodie byly tak uchvacující. Melancholické, ale neodolatelné.

Po týdnu se děda vrátil do práce a má matka a já jsme odjeli zpět do našeho bytu v centru. O dva měsíce později, v červnu, když se mé matce sesypal život, jsme se vrátili, abychom žili s dědou Teddym už nastálo.

3

Mé matce Sylvii Kirkové bylo dvacet devět, když se jí zhroutil život. A nebylo to poprvé. Tehdy jsem viděl, že je pěkná, ale nechápal jsem, jak je mladá. Bylo mi pouhých deset a měl jsem nejspíš pocit, že každý, komu je nad dvacet, je prostě staroch, nebo jsem o tom prostě vůbec nepřemýšlel. Když se vám život sesype čtyřikrát ještě před třicátkou, na člověku se to prostě podepíše. A já myslím, že to mé matce vzalo tak moc naděje, že už pak nikdy nezískala tolik sebedůvěry, kolik jí měla dřív.

Když se to stalo, škola byla už pár týdnů zavřená. Jediným dnem, kdy komunitní centrum nemělo letní program pro děti, byla neděle, a já byl tehdy v podvečer a večer u paní Lorenzové. Kdysi štíhlé paní Lorenzové byl už tehdy pořádný kus, protože byla skvělá kuchařka.

Žila v prvním patře a dávali jsme jí trochu peněz za to, že se o mě starala, když nebyla jiná možnost, především v ty tři dny v týdnu, kdy moje matka zpívala ve Slinky's, což byl bluesový klub. Neděle mezi ty dny sice nepatřila, ale moje matka odjela do jedné luxusní čtvrti na nějakou oslavu, kde měla podepsat smlouvu, že bude zpívat pětkrát týdně v tom, čemu říkala „velký podnik“. Byl to nóbl noční klub, který by nikdo nenazval slovem lokál. Majitel klubu William Murkett měl smlouvy i s nahrávacími společnostmi a mluvilo se o tom, že chce dát dohromady skupinu tří dívek, které by jí v některých písních v klubu zpívaly doprovod, a natočit jednu dvě studiové nahrávky. Vypadalo to, že matka nakonec prorazí v jiné oblasti než v obsluhování ve steakhousu.

Čekali jsme, že se pro mě zastaví až tak po jedenácté, bylo ale teprve sedm, když se u dveří paní Lorenzové rozezněl zvonek. Okamžitě jsem poznal, že se něco muselo zvrtnout, a poznala to i paní Lorenzová. Moje matka ale vždycky říkala, že nehodlá prát své špinavé prádlo na veřejnosti, a myslela to smrtelně vážně. Když jsem byl malý, nechápal jsem, co tím myslí, protože prádlo prala ve společné prádelně v suterénu, která byla tak veřejná, že veřejnější by bylo už jen prát to na ulici. Toho večera řekla, že na ni padla hrozná migréna, i když jsem předtím nikdy neslyšel, že by nějakou měla. Řekla, že nebyla schopna zůstat na večeri se svým novým šéfem. Když paní Lorenzová dávala peníze, měla rty pevně sevřené k sobě a v očích takovou sílu a intenzitu, až jsem si pomyslel, že by dokázala zapálit cokoli jen tím, že se na to bude dlouho dívat.

Když jsme vyšli do našeho bytu a matka za námi zavřela dveře do chodby, řekla: „Sbalíme si všechny věci, oblečení a krámy. Můj táta pro nás jede. Odteď budeme žít s ním. To bude pěkné, bydlet s dědou, ne?“